

ประทุษร้ายสกุล

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรมนะ ฟังธรรมที่มันเป็นประโยชน์กับเรา เป็นประโยชน์กับชีวิตมากนะ เพราะบุญพาเกิด เราถึงได้เกิดเป็นมนุษย์เห็นใหม่ มนุษย์สมบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เกิดเป็นมนุษย์ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ธรรมนี้ สิ่งนี้มันเป็นวิมุตติสุข สุขมาก สุขขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ แล้วจะเผยแพร่ธรรม เวลาตรัสรู้ขึ้นมาแล้วเผยวิมุตติสุขก่อน

เวลาตรัสรู้แล้วออกเทศน์ว่าการ เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะรู้ขึ้นมา “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ..” เทศน์ว่าการต่อไปจนปัญญาวัคคีย์เป็นพระอรหันต์ เทศน์ยสะ พระอรหันต์ ๖๐ องค์รวมทั้งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็น ๖๑ องค์ ให้ไปอย่างซ้อนทางกัน โลกร้อนนะ ประชาชนยังเดือดร้อนมาก ธรรมะนี้เป็นยารักษา เป็นยาแก้โลก โลกเขาต้องการสภาวะแบบนี้ โลกเขาต้องการธรรม ใจ ให้ไปอย่างซ้อนทางกัน เห็นใหม่

ธรรมอย่างนี้ เป็นธรรมที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะรู้สัตว์ขันธ์จะรู้สัตว์ขันธ์ขันธ์นะ เราเป็นสัตว์โลก เราเป็นมนุษย์ แล้วเรานับถือศาสนาพุทธ เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา วางกรรมและวินัยไว้ เวลาวางกรรมและวินัยนะ เพื่ออะไร เพื่อประโยชน์กับบริษัท ๔ ภิกขุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เป็นเจ้าของศาสนา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน ตั้งแต่เผยแผ่ธรรมขึ้นมา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากว่าจะฆ่ากิเลสได้ ถ้าเป็นบุคคลาธิษฐาน พญามารพยายามจะมาต่อสู้อย่างไร พยายามจะฆ่าล้มล้างขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเป็นการประพฤติปฏิบัติ บุญเพนิวาสนุสติญาณ จตุปปาตญาณ อาสวักขณญาณ

แต่ถ้าเป็นบุคคลาธิษฐาน นางคันทา นางอรดี ลูกของพญามารมารามาอ่อนวอน มาพื่อนรำ มาล่อมาหลอก เพราะอะไร เพราะพญามารคอตกนะ คอตกเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพ้นจากการครอบงำของพญามารไป พญามารคอตก ขนาดพญามารยังคอตกเลย แต่ความโลภ ความโกรธ ความหลง นางคันทา นางอรดี จะมายั่วยวนให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคลิบเคลิ้มใจ สิ่งนี้เป็นบุคคลาธิษฐาน

แต่ถ้าเป็นภาคปฏิบัติ ปฐมยาม ตั้งแต่บุพเพนิวาสานุสติญาณ การระลึกอดีตชาติ สิ่งต่างๆ ระลึกได้นะ จตุปปาตญาณ อาสวัภยญาณชำระกิเลส สิ่งชำระกิเลสแล้ว พญามารตายแล้ว มารตายตั้งแต่อาสวัภยญาณทำลายแล้วนะ

เวลาเราทำบุญทำกุศลกันก็ไปเกิดเป็นเทพ คนที่เป็นคนพาลแต่ได้ทำบุญกุศล เพราะ มีโอกาส มีวาสนา ไปเกิดเป็นเทพก็เป็นเทพฝ่ายมาร ถ้าเทพที่มีสัมมาทิฐิก็เป็นเทพฝ่ายดี สิ่งที่เป็นพญามาร มารจะครอบงำได้ต่อเมื่อเป็นใจของปุถุชน แต่ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามารไม่มีแล้ว แต่สิ่งที่เป็นไป สิ่งที่เป็นเทพเป็นอะไร สิ่งที่เป็นความไม่เห็นด้วย จะมาดลใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ปรินิพพาน

“ เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ของเรายังไม่เข้มแข็ง ยังไม่สามารถกล่าวแก้คำจบบ้างของลัทธิต่างๆ ได้ เราจะไม่ยอมนิพพาน ”

เผยแผ่ธรรมนะ ตั้งแต่พระอรหันต์ ๖๑ องค์ เผยแผ่มา จนพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาล วัดทั้งวัดเป็นพระอรหันต์ทั้งหมดเลย บางวัดนี้พระอรหันต์ทั้งนั้นเลย สิ่งทีพระอรหันต์เพราะอะไร เพราะเขาเกิดมา การกระทำของเขา อานาจาสนาของเขา เกิดมาร่วมสหชาติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเล็งญาณหรือสัตว์ขนสัตว์เห็นใหม่ สิ่งทีหรือสัตว์ขนสัตว์ก็วางธรรมและวินัยไว้

สิ่งที่วางธรรมและวินัยไว้เพราะอะไร เพราะมันเป็นข้อวัตรปฏิบัติ ธรรมและวินัยนี้เป็นข้อวัตรปฏิบัติ เวลาพระเรานะ เวลาเผยแผ่ธรรม พระเราวางธรรมและวินัยไว้ ในสังฆาทิเสส ถ้าเอาใจร้อยพวงมาลัยสิ่งต่างๆ การเอาใจคฤหัสถ์เห็นใหม่ เป็นการประทุษร้ายสกุล สกุลของสมณะนะ สกุลของพระ วางวินัยไว้ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เป็นเจ้าของศาสนา แต่การเป็นเจ้าของศาสนา ถ้าภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ธรรมเป็นธรรมนะ ส่งเสริมด้วยธรรม ส่งเสริมด้วยหัวใจ

ศรัทธาเห็นใหม่ เรามีศรัทธา เรามีความเชื่อ เราอุปถัมภ์อุปถัมภ์เพื่อบุญกุศลของ อุบาสก อุบาสิกา แต่ภิกษุ ภิกษุณี เป็นผู้นำ จะต้องอยู่ในขอบเขตของธรรมและวินัย ถ้า เอาออกเอาใจกัน มันเป็นการประทุษร้ายสกุล ภิกษุสวดประกาศถึงสามหน ภิกษุนั้นไม่ละ ความประพฤติแบบนั้น เป็นอาบัติสังฆาติเสส มันเป็นการประทุษร้ายสกุล สกุลของ อะไร

เราเป็นนักบวช เราเป็นพระ เราพยายามจะชำระกิเลสของเรา สกุลของเรา สกุล ของสมณะ สกุลศากยบุตรพุทธชินโรส เป็นลูกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บวชในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระในสมัยพุทธกาล “เธอบวชมาจากไหน” คูสิ ดูเวลาพระสารีบุตรพบพระอัสส จิ พระอัสสจิกอกบิณฑบาตอยู่

“ใครเป็นศาสดาของท่าน บวชเพื่อใคร ?”

“บวชเพื่อสมณ โคคม บวชเพื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

เราบวชในธรรมและวินัย ธรรมและวินัยต้องเป็นศาสดาของเรา ถ้าเราประทุษร้าย สกุลของเรา ประทุษร้ายสกุลมันเป็นสมมุตินะ ถ้าการประทุษร้ายสกุลโดยสมมุติ เราจะ ไม่เข้าถึงอริยมุขเลย

สกุลของพระอริยเจ้า สกุลในหัวใจของเราจะ มันจะเป็นสกุล สกุลของพระอริย เจ้าตั้งแต่โสดาบัน สกิทาคา อนาคาขึ้นไป เป็นสกุลของพระอริยบุคคล พระอริยบุคคล มันเกิดมาจากไหน มันเกิดมาจากความสะอาดบริสุทธิ์ของเราจะ การจะเข้าหา ถ้าสิ่งนี้ เป็นความสะอาด มันจะเข้าหาธรรมวินัยโดยความสะอาดบริสุทธิ์ สิ่งที่มีความสะอาด บริสุทธิ์มันเป็นธรรม สิ่งที่เป็นธรรมจะไม่เป็นโทษเลย แต่สิ่งที่เป็นโทษมันเกิดมาจาก ไหน มันเกิดมาจากกิเลสนะ เกิดมาจากความเห็นผิดของเรา ทั้งๆ ที่เป็นพระ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เราเป็นเจ้าของศาสนานะ บริษัท ๔ นะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากธรรมและวินัยไว้กับเรา ศาสนาของเราจะ ล่มจมนี่เพราะภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ทำลายทั้งนั้น ถ้าศาสนาจะเจริญก็จะเจริญ จากภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาเท่านั้น คนนอกศาสนาของเขา เขาก็อยู่นอกของเขา

วงในของเรา วงในในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราไม่มีสติ เราไม่มีศรัทธาความเชื่อ เราไม่ศึกษาค้นคว้าของเรา เราจะประทุษร้ายสกุลของเรานะ

ถ้าเราเป็นคฤหัสถ์ สกุลของมนุษย์นี้ไง กว่าจะเกิดเป็นมนุษย์นะเป็นอริยทรัพย์ “การเกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นอริยทรัพย์” ทรัพย์ของการเป็นมนุษย์ ชีวิตนี้มีคุณค่ามาก แล้วเราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา คุณค่าของเราสองชั้น สามชั้น เกิดเป็นมนุษย์ด้วยพบพระพุทธศาสนาด้วย แล้วยังมีศรัทธาความเชื่อด้วย จะออกประพฤติปฏิบัติเพื่อชำระกิเลส อย่าให้กิเลสมันมีอำนาจเหนือเรานะ

ถ้ากิเลสมันมีอำนาจเหนือเรา การกระทำของเรามันทำลายเรานะ คุณติ คุณทางโลก เขาที่เขาไม่สนใจ เขาทำลายของเขานะ เขาทำร้ายของเขา เขาน้อเขาโกง เขาทำลายคนอื่น เขาทำลายตัวเขาทั้งนั้นนะ สิ่งที่เขามีการกระทำขึ้นมาเป็นกรรมทั้งนั้น สิ่งที่เป็นกรรมขึ้นมา เอรัดเอาเปรียบกันขนาดไหน ทำลายใครขนาดไหนเท่ากับทำลายตนเอง เพราะเราทำลายโอกาสของเราไง เราทำลายความเป็นมนุษย์

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ คุณติ มนุสสเดรัจฉานโน มนุสสเปรโต มนุสสเทโว มนุษย์เป็นเทวดาก็ได้ มนุษย์เป็นสัตว์ก็ได้ มนุษย์เป็นเดรัจฉานก็ได้ มนุษย์เป็นเปรตก็ได้ มนุษย์เห็นไหม มนุษย์เฉยๆ ร่างกายนี้เป็นคน แต่หัวใจมันเป็นสัตว์ มันเป็นเดรัจฉาน มันก็ทำลายกัน สิ่งที่ทำลายกัน เขาทำใคร ? เขาทำตัวเองทั้งนั้นนะ นี่เห็นไหม ประทุษร้ายตัวเอง ประทุษร้ายสกุล สกุลของเรานี้สกุลของมนุษย์ สกุลของผู้ที่จะทำความสะอาดของใจได้

ถ้าเราทำความสะอาดของใจได้ เราจะศรัทธา ธรรมและวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นคว้าหรือค้นมานี้ สิ่งนี้ประเสริฐมาก ประเสริฐมากนะ คุณติ คนเขาเจ็บไข้ได้ป่วย เขาต้องมีการรักษา เขาต้องไปหาหมอ นี่ไงหมอใหญ่ หมอใหญ่คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะมรรคญาณมันชำระกิเลสได้ แต่หมอมามีการรักษาทางโลก เขาการรักษา เขาดูแลคนไข้ไป แต่นี่ชี้ต่างๆ จะรู้สัตว์จนสัตว์ ก็รู้สัตว์ ใ้สัตว์ตะผู้ข่งนี้ล่ะ

ถึงจะเป็นภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา มันก็มีกิเลสในหัวใจเหมือนกัน ถ้ายังปฏิบัติไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ ถ้ายังไม่ถึงที่สุด กิเลสเหมือนกันนะ กิเลสของคฤหัสถ์เขาที่เขาทำของเขา เขาก็เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติ กิเลสของเขาไม่มีสถานะมารองรับ

ภิกษุนี้สำคัญมาก ! ภิกษุผู้ที่เป็นนักรบ ได้ฟ้ากาสาวพัตรเป็นธงชัยของพระอรหันต์ ได้ห่มฟ้ากาสาวพัตรไปแล้วเป็นที่เคารพบูชาของคฤหัสถ์เขา เป็นภิกษุผู้ขอ.. ไซ้! เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสดาเป็นผู้ที่วางธรรมและวินัย เพื่ออะไร เพื่อจะให้การดำเนินไป

เรื่องการรบ คูตี เวลาออกรบกัน แม่ทัพนี่สำคัญมากนะ แม่ทัพจะดำเนินการกลยุทธ์อย่างไรเพื่อจะให้ทัพนั้นรบชนะข้าศึก นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามีแต่พะว้าพะวังกัน เป็นการประทุษร้ายกันไปหมด ประทุษร้ายโอกาส ประทุษร้ายตั้งแต่เป็นคฤหัสถ์ก็ประทุษร้ายชีวิตมนุษย์ของเขา ภิกษุก็ประทุษร้ายสกุลของสมณะ ประทุษร้ายสกุลขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประทุษร้ายคือทำแต่สิ่งที่มันเป็นการเน้นซ้ำไป

แต่ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัย ภิกษุออกบิณฑบาตเป็นวัตร สิ่งที้ออกบิณฑบาตเป็นวัตร คฤหัสถ์เขาได้ทำบุญกุศลของเขา สิ่งที่เขาทำบุญกุศล บุญกุศลเกิดจากอะไร เกิดจากการสละทาน เกิดจากการทำบุญกุศลของเขา แล้วบุญทำลงที่ไหน ถ้าไม่ทำลงเนื่อนาบุญ เนื่อนาบุญมาจากไหน ก็มาจากหัวใจของครูบาอาจารย์ ของภิกษุผู้ที่มีวุฒิภาวะ ผู้ที่เป็นอริยภูมิ ตั้งแต่ชั้นสมณะแท้จริงในหัวใจ แต่ละชั้นแต่ละตอนเข้าไป สิ่งนี้ก็เป็นบุญกุศลของเขา

แล้วสิ่งที่เป็นศาสนทายาท เราบวชมาในศาสนา เราบวชมาเพื่อเป็นนักรบ นักรบเพื่ออะไร เพื่อเห็นภัย คนที่เห็นภัยนะ จะไม่เห็นสิ่งปัจจัยเครื่องอาศัยนี้เป็นปัญหาเลย สิ่งที่เป็นปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้าอาศัยที่ถูกต้องตามธรรมและวินัย คูตี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ฉันอาหารให้เหมือนกับหยอดล้อเกวียนเท่านั้น ให้เหมือนกับเราหยอดไม่ให้มีเสียงดังเท่านั้น”

นี่ก็เหมือนกันการดำรงชีวิตของเรา ถ้าดำรงชีวิตของเราเพื่อการประพฤติปฏิบัติ สิ่งนั้นจะเป็นสิ่งที่ไม่มีปัญหาเลย ภิกษุเป็นผู้เลี้ยงง่าย จะไม่มีปัญหาขึ้นมา แต่ถ้าภิกษุนะ กิเลสค้นหาความทะยานอยาก เรื่องของกิเลสค้นหา มันสิ่งที่ว่าเราเป็นพระแล้ว เขาต้อง

อุปัฏฐากอุปถัมภ์เราสิ เขาจะอุปภัฏฐากอุปถัมภ์เราเพื่ออะไรล่ะ เขาอุปภัฏฐากอุปถัมภ์เพราะ เขาเป็นชาวพุทธใช่ไหม เขาก็ศรัทธาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาทำบุญกุศลของเขา หน้าทีของเขา เขาทำของเขาแล้ว

แล้วหน้าทีของเราล่ะ หน้าทีของเรา เราฉันอาหารของเขาแล้ว เราบิณฑบาตมาเลี้ยงชีวิตของเราแล้ว นี่เป็นผู้ขอ แล้วเราเห็นภัยในวัฏฏะใหม่ ถ้าเราเห็นภัยในวัฏฏะ เราจะต้องอยู่ในธรรมวินัย เราจะต้องไม่ประทุษร้ายความรู้สึกของเรา เราจะไม่ประทุษร้ายความเป็นไปของเรา

ถ้าทำความสงบของใจเข้ามา จิตมันมีสติขึ้นมา เริ่มต้นตั้งแต่ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าทำความสงบของใจเข้ามา บุญกุศลของเขาจะเกิดมหาศาลเลย

คุณสิ เขาสร้างวัดวาอารามกันเพื่ออะไร ภิกษุทั้ง ๔ ทิศ เขาให้ที่อยู่แล้วก็ให้อยู่เป็นสุขเถิด ที่ยังไม่อยู่ ที่มา ๔ ทิศขอให้มาเถิด มาเถิดมาเพื่ออะไร ก็มาเพื่อประพฤติปฏิบัติ มาเพื่อให้สังคมศาสนาเราเจริญมั่นคงขึ้นมา ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา มั่นคงขึ้นมา กล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้

กล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ที่เขาเข้าใจผิดในศาสนานะ แล้วในศาสนา สอนเรื่องอะไร สอนเรื่องอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค แล้วถ้าสิ่งที่มันเป็นกิเลสในหัวใจ ที่มันเหยียบย่ำใจของเรา เราจะแก้ไขอย่างไร ถ้าเราแก้ไขในเรื่องความเป็นไปของหัวใจของเราได้ มันกล่าวแก้กันที่นี้ มันแก้ไขกันที่นี้

ถ้ามันแก้ไขหัวใจเรา ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันต้องมีทางจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เพื่ออะไร เพื่อหาความผิดพลาดของตัวเอง สิ่งที่เป็นความผิดพลาดของตัวเอง ถ้ามีกิเลสในหัวใจนะ

“ในสโมสรสันนิบาต ในทุกดวงใจว่าแห่ว”

สิ่งที่เขาดำรงชีวิตกันอยู่ ทุกดวงใจว่าแห่ว... ในการประพฤติปฏิบัติ นั่งคอตกนะ เสรีสร้อย เหนงหงอย แล้วพอประพฤติปฏิบัติไปก็จะเอาแต่มีก่งาย เอาแต่ผล เห็นครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเป็นผล ใช่ ! เป็นผล เพราะท่านทำจริง เป็นผลเพราะท่านทำถูกต้องตามธรรมวินัย เรานี้อาศัยบุญญาธิการของท่าน

เราอยู่กับครูบาอาจารย์ ขอนิสัย เวลาบวชขึ้นมาอุปัชฌายะเป็นพ่อ ถ้าอยู่กับอุปัชฌายะอยู่ เป็นวินัยก็ต้องถือนิสัย ถือนิสัยนี้เราต้องมีข้อวัตร นี่อุปัชฌายะวัตร เราต้องอุปัชฌายะแล้วอยู่อุปัชฌายะเพื่ออะไร ก็ฝึกนิสัย คำว่านิสัยนะ นิสัยโดยธรรมชาติของกิเลส กิเลสอยู่ในหัวใจของตัว ทุกคนมันจะเอาสะดวกสบายของมัน มันคิดภาษามันนะ มันคับแค้นข้องใจอยู่อย่างนั้น แล้วทำอะไรมันเดือดร้อนไปหมด แต่ถ้าไปฝืน ฝืนมันคืออุปัชฌายะอุปถัมภ์นี้มันจะได้นิสัย

ถ้าครูบาอาจารย์เป็นนิสัยอยู่ในร่องในรอย เราจะได้นิสัยนั้นมา แต่ถ้าครูบาอาจารย์ไม่อยู่ในร่องในรอย นิสัยนั้นก็จะเป็นนิสัยที่ไม่ถูกต้อง นิสัยไม่ถูกต้อง เราได้สิ่งนั้นมา ถ้าเรามีอำนาจวาสนา เราจะเห็นสภาวะแบบนี้ ว่าสิ่งนี้ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง ถ้าไม่ถูกต้อง ผลของวิญญูะ ในเมื่อเราเกิดมา เรามีความเป็นไป เราเกิดมาสภาวะแบบนี้ สิ่งนี้ไม่ถูกต้อง เราต้องวางไว้ เราพยายามหาความถูกต้อง เราก็หาที่ใหม่ หาที่ใหม่ของเรานะ เพราะผู้ชี้นำ ครูบาอาจารย์เป็นผู้ชี้นำเรา

แต่เราประพฤติปฏิบัติเองได้ เราก็ทำของเรา ถ้ามันได้จริงนะ ถ้ามันไม่ได้จริง คุณนักกีฬาที่เขาเล่นแข่งขันกีฬา เขายังต้องมีทีมของเขา เขายังต้องมีครูฝึกสอนของเขา ฝึกสอนเพราะอะไร เพราะเราลงไปแข่งขัน เราจะไม่รู้สิ่งใดเลย

นี่เหมือนกัน ถ้าเราเจอครูบาอาจารย์ที่เคยผ่านการต่อสู้มา แม่ทัพที่เคยออกรบ แม่ทัพที่เคยทำลายข้าศึกมา ข้าศึกคือกิเลสนะ ถ้าการออกรบเป็นการทำลายฆ่าฟันกันไป สิ่งนั้นมันเป็นเรื่องของโลกๆ แต่การออกรบกับกิเลสนี้มันชนะตนเอง ถ้าได้ออกรบแล้ว กิเลสมันคือแก่นกิเลสในหัวใจของเรา

เริ่มต้นตั้งแต่จะออกรบ เราจะเตรียมตัวอย่างไร ถ้าเตรียมตัวอย่างไร เราจะฝืนใจของเราอย่างไร ใจของเรามันจะขัดแย้งกับเราไปตลอดเวลา มันจะขัดแย้งของเราตลอดเวลา นะ สิ่งที่ขัดแย้งมันคืออะไร มันคือกิเลสทั้งนั้นนะ แล้วเรื่องความเล็กน้อย ตั้งแต่ทาน ศีล ภาวนา การเสียดทานมันก็ต่อต้านแล้วนะ

สิ่งที่ต่อต้านเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันทำเป็นบุญกุศลขึ้นมา ใจจะเป็นบุญกุศลขึ้นมา สิ่งที่ขัดแย้งกับกิเลส กิเลสมันจะต่อต้านทั้งหมด ตั้งแต่ทาน ตั้งแต่การถือศีล ตั้งแต่

การมีศรัทธาความเชื่อ อยากออกประพฤติปฏิบัติ เรามีความเชื่ออยากประพฤติปฏิบัติ อันนี้มันก็เป็นบุญกุศลของเราแล้ว

เพราะใจที่หยาบ ใจที่ละเอียด ใจที่นุ่มนวล มันต่างกันนะ ใจที่ละเอียดขึ้นมาละเอียดมาจากไหนล่ะ มันก็ละเอียดมาจากหยาบๆ คูสิ

“สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา”

สิ่งที่เป็นทุกข์นั้นะ สิ่งที่เกิดขึ้นมา มันก็เกิดมาในสังขารม แต่ถ้เราค้นคว้าของเรา เราทำของเรา งานจากภายนอก งานจากภายใน งานจากภายนอกทำไม่มีวันที่สิ้นสุด หรอก ทำที่สิ้นสุดไม่มี โลกนี้มันจะเป็นอนิจจังด้วย คำว่าอนิจจังคือมันจะมีอย่างนี้ตลอดไป แล้วสิ่งที่มันเป็นอนิจจัง มันจะหมุนเวียนไปตามสภาวะของมัน แล้วเราเกิดมาเราก็อยู่สภาวะแบบนี้

ถ้เรามองย้อนกลับทวนกระแส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้ทวนกระแสกลับมา ทวนกระแสกลับมาให้เห็นคุณค่าของชีวิต เห็นคุณค่าของชีวิตคือหัวใจ หัวใจนี้มันทุกข์มันร้อนนะ ถ้มันทุกข์มันร้อน มันทุกข์มันร้อนที่นี้

เราบวชเป็นพระเป็นเจ้า เป็นพระแล้ว ถ้การบวชเป็นพระแล้วกิเลสมันกล้านะ ทำไมเราทุกข์ร้อนล่ะ เราบวชเป็นพระมาเพราะเรามีศรัทธา เราบวชเป็นพระมาเพื่อเป็นบาทฐาน บาทฐานที่เราจะต่อสู้กับตัวเอง ต่อสู้กับตัวเอง ธรรมและวินัยเราก้ศึกษากันมา แต่ศึกษากันมาเราก้ตีความเข้าข้างตัวเอง

แต่ถ้มีครูบาอาจารย์ คอยชี้ คอยบอก คอยเคาะ คอยเคาะนะ คอยเคาะว่าสิ่งนี้ควรหรือไม่ควร แล้วเราอยู่กับครูบาอาจารย์ มันมีความอบอุ่นใจ มันลงใจนะ เหมือนเราอยู่กับพ่อแม่ ลูกนะอยู่กับพ่อแม่เนะ มันนอนใจ แต่เวลาพ่อแม่ล่วงไปแล้ว ลูกต้องหาอยู่หากินเอง ลูกต้องเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา

“เราจะเป็นพ่อแม่คนต่อไปนะ” ถ้อยู่กับครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม มันจะอุ่นใจ มันจะนอนใจ พอนอนใจขึ้นมาเนะ เขาเรียกลงใจ ถ้ลงใจในการประพฤติปฏิบัติ กิเลสมัน

ไม่หน้าด้าน ถ้ากิเลสมันหน้าด้านนะ มันทำประสาหมัน แต่ถ้าลงใจ มันเกรงใจ เกรงใจครูบาอาจารย์ มันก็อยู่ในร่องในรอย

ครูบาอาจารย์สามารถทำให้กิเลสของเราที่หยาบๆ นี้นะ ให้มันสงบตัวบ้าง ให้เรามีโอกาสไง มีโอกาสให้เราได้หายใจ ถ้าเรามีโอกาสได้หายใจ เราทำของเรา เราอย่ามาประทุษร้ายกับโอกาสของเรานะ เราอย่าประทุษร้ายตัวเอง เราประทุษร้ายตนเองนะ

คนที่ทำร้ายตัวเองเห็นไหม เขาตีกอกชกตัว เราดูแล้วมันน่าขำ แต่เวลากิเลสมันเหยียบย่ำใจของเรา เราไม่รู้ตัวเลขนะ ไม่มีใครรู้ตัวและไม่มีใครเคยเห็น เวลาเขาทำลายกันมันน่าขำ แต่เวลามันทำลายตัวเราเองนะ มันทำลายมาจากไหน แล้วมันก็เรียกร้องความช่วยเหลือมาจากเรานะ มันจะเรียกร้องความช่วยเหลือมาจากเรา งานอันละเอียดใจ

คูลี เรานั่งเฉยๆ นั่งขัดสมาธิหายใจเข้าและหายใจออก อานาปานสติ ถ้าเรากำหนด พุทโธ พุทโธ เคนจงกรม นั่งสมาธิภาวนา งานอย่างนี้งานคันคว้าหาใจของตัวเอง ถ้าใครหาใจของตัวเองเจอ งานของเราเกิดที่นี้ ถ้าคนมีงานทำนะ มันมีงานทำ มันไม่เหงาหงอย ถ้าคนเหงาหงอย ทำแล้วไม่ได้งาน ทำแล้วสักแต่ว่าทำ ทำแล้วเศร้า สิ่งที่เราหมองให้ย้อนกลับมาดูศีลของตัวเอง

ถ้าศีลของตัวเอง ใครมีอาบัติต้องปลงอาบัติ สิ่งที่ปลงอาบัติเพื่อจะไม่ให้กิเลสอ้างเอาช่องนี้เป็นช่องออก ถ้ากิเลสมันอ้างนี้เป็นช่องออกนะ มันจะบอกว่าสิ่งนี้เป็นความผิด ถ้าใจมันตกนะ มันจะถอยกรูดๆ เลย แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์ ความผิดพลาดนี้ คนที่ทำงานนะ คนที่ไม่ผิดคือคนที่ไม่ทำอะไรเลย คนที่มีความผิดเราเคยทำอะไร สิ่งที่เป็นความผิดมาแล้ว เราก็สารภาพไป ปลงอาบัติคือการยอมรับผิด เห็นไหมอริยวินัย

ใครผิดพลาดแล้วยอมรับความผิดนั้น แล้วจะทำตัวให้เป็นคนดีขึ้นมาใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชมเชยมาก ความผิดของเรา เรากลับประจานความผิดของเราว่าเราเป็นคนที่เคยทำผิด สิ่งที่ทำผิดแล้วเราจะแก้ไขใหม่ กิเลสมันรับไม่ได้ เราจะต้องเป็นคนดี เราจะต้องเป็นคนมีชื่อเสียง... ไม่ใช่อย่างนั้นเลย

ธรรมและวินัยนี้ปฏิบัติเพื่อใคร? ปฏิบัติมาเพื่อชำระกิเลสนะ ไม่ใช่ปฏิบัติมาเพื่อเป็นอาจารย์ของใคร ไม่ใช่ปฏิบัติมาเพื่อจะให้คนรู้จัก ไม่ใช่ปฏิบัติมาเพื่อจะแก้ทุกข์ใดๆ ทั้งสิ้น

ถ้าเราปฏิบัติหวังเพื่อสิ่งนี้ การประพฤติปฏิบัติเรานี้มันกระโดดข้ามขั้นตอนไปแล้ว มันไปคิดด้วยต้นหาความทะยานอยากใจ เป็นการประทุษร้ายอันหนึ่งที่เราไม่รู้ตัวเลย แต่ถ้าปฏิบัติเพื่อเรา ทำดีเพื่อดี ความดีคือความดี คุณดี เราอาบน้ำ เราได้รับความอบอุ่น เราก็ได้รับความอบอุ่น เราได้ความเย็น เราก็ได้ความเย็น

ใจก็เหมือนกัน ในเมื่อมันทุกข์อยู่ที่นี่ หน้าที่ของเราแก้ทุกข์ที่นี่ ไฟมันอยู่บนหัวของเรานะ เราต้องเอาไฟออกจากศีรษะของเราก่อน ไม่ใช่เราปฏิบัติมาเพื่อเราจะศึกษาวิชาการ จะไปเอาไฟออกจากศีรษะของคนอื่น ไม่ใช่!

ศีรษะของเรานี้มันมีไฟอยู่ เห็นไหม ในปัจจุบันความทุกข์ความร้อนในหัวใจของเรานั้นมีอยู่ที่นี่ เรื่องของคนอื่นเป็นเรื่องของคนอื่นนะ เราอยู่ในหมู่คณะกัน เราเป็นพระมีครูบาอาจารย์องค์เดียวกัน เราจะดีเตือนกันได้ แต่ถ้าเตือนกันไม่ได้ เป็นหน้าที่ของครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์จะช่วยตักเตือนสิ่งนั้นให้เอง หน้าที่ของครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ในวัดท่านก็ดูของท่านอยู่แล้ว สมควรหรือไม่สมควร

สิ่งที่สมควรนะ เด็ก.. ถ้าเราปล่อยให้มันเดินเล่น ให้มันเป็นไปตามธรรมชาติของเด็ก เด็กมันจะโตขึ้นมาจะ เด็ก เราจะบังคับจนเกินกว่าเหตุ เด็กมันกึ่งอแง เห็นไหม นี่เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติของเรา ครูบาอาจารย์ท่านเป็นเป็นหัวหน้า ท่านมีหุมิตาทั้งนั้นล่ะ แต่มันสมควรเป็นเวลาหรือไม่สมควรเป็นเวลา สิ่งที่สมควรเป็นเวลา ท่านจะคอยเคาะ คอยบอกให้ ให้ควรทำอย่างนั้น.. ควรทำอย่างนั้น.. การบอกว่าควรทำนี้มันหยาบมากนะ เพราะอะไร เพราะเป็นการบอก

แต่ถ้าเป็นความรู้เห็นจากเรา เรารู้อันนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี แล้วเราเห็นความไม่ดีของเรา นี่ไง อริยวินัย ใจเรามันจะพัฒนาขึ้นมา มันจะยอมรับว่าสิ่งนี้เป็นความผิด คำว่าความผิด ถ้าเป็นทฤษฎี มันก็เป็นมิจฉา ถ้าเป็นความถูกต้อง มันก็เป็นสัมมา ถ้าเป็นสัมมาสัมมาทฤษฎี ความเห็นถูกต้อง มันเป็นมรรคองค์แรกนะ ถ้าเป็นมิจฉา การประพฤติปฏิบัติมันจะไปไหน นี่การประทุษร้ายในการประพฤติปฏิบัติ มันเกิดจากตรงนี้!

ถ้าการประทุษร้ายของตัวเอง คุณติ ประทุษร้ายสกุลจากกรรมวินัย มันเป็นสมมุติ สมมุติว่าเราอยู่ในธรรมและวินัย ธรรมเป็นสมมุติบัญญัติ ให้เราอยู่ในร่องในรอย เพื่ออะไร เพื่อเจริญศรัทธาให้ศานามั่นคง แล้วในการประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันเป็นมิจฉา มันก็เป็นการประทุษร้ายในการประพฤติปฏิบัติของเรา สกุลของสมณะ สกุลโดยสมมุติ เป็นสงฆ์โดยสมมุติ ถ้ามันต้องสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นไป แล้วมันจะเข้าไปถึงสกุลของพระอรียเจ้า อารยะประเพณีไง เราถือธุดงค์วัตรกัน

ครูบาอาจารย์ของเราเป็นผู้ที่สะอาดบริสุทธิ์ ตั้งแต่หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ลงมา วางธุดงค์วัตรไว้ให้พวกเราก้าวเดิน เพื่อความสะอาดบริสุทธิ์ของพวกเขา เพื่อให้เป็นสัมมาทิฐิ ให้ความเห็นเข้าไปชำระกิเลส การชำระกิเลสคือการมกน้อยสั้นโดย การชำระกิเลสคือการไม่ให้กิเลสมันแผ่ฟุ้งพานไป มันแผ่ขึ้นมาครอบหัวใจของเรา การมกน้อยสั้นโดยขึ้นมา กินน้อย นอนน้อย เพื่อไม่ให้กิเลสมันได้กำลังจากเราด้วย คุณติ คนเจ็บไข้ได้ป่วยเวลากินอาหารเข้าไป ของแสดงหรือของที่มีมันกินเข้าไป โรคภัยไข้เจ็บมันก็ได้ อาหารจากที่เรากินเข้าไปด้วย เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเป็นมิจฉาทิฐิ ความเห็นผิด มันประทุษร้ายให้เราเข้าถึงสกุลของพระอรียเจ้าไม่ได้เลย ถ้าเป็นการประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันมีการตกวังค์ มันเป็นสมาธิขึ้นมา มันก็เป็นมิจฉาสมาธิ ความที่เป็นมิจฉาสมาธิ มันจะยกขึ้นวิปัสสนาได้อย่างไร ถ้าเป็นอานาปานสติ กำหนดพุทโธในคำบริกรรม ให้เป็นสัมมาสมาธิ ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ คุณติ ดุมรรค มรรคก็มีมิจฉา มีสัมมาทั้งนั้น เราว่าเราก็เดินมรรคกันนะ

คุณติปฏิบัติกันมาแล้ว ปฏิบัติกันมาตั้งแต่ปีที่ปีที่เดือน พยายามจะเอาชนะตัวเองให้ได้ แล้วมันชนะตัวเองบ้างไหม ในการประพฤติปฏิบัตินี้แหละ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน

“อานนท์ เธอบอกเขาเถิด บอกคฤหัสถ์ บอกบริษัท ๔ นี้ ให้ปฏิบัติบูชาเรานะ”

สิ่งที่ปฏิบัติบูชาเนี่ยมันเป็นโอกาสที่เราจะเข้าไปชำระกิเลส แต่ถ้าเราทำอามิสบูชา เราทำบุญกุศล เราทำสละทานกัน นี่เป็นการสร้างบุญกุศลกัน บุญกุศล.. คำว่าบุญกุศล ฟัง

ตี เพราะอะไร เพราะมนุษย์เราเกิดตาย เกิดตาย จิตวิญญาณมันจะเกิดตาย เกิดตาย ตลอดไป

บุญกุศลนี้จะพาไปเกิดในสิ่งที่ดีๆ บุญกุศลจะพาเกิด สิ่งที่มีมันเป็นบุญกุศลขึ้นมา มันเป็นบุญ บุญคือความสุข คือความเจริญรุ่งเรือง สิ่งที่เป็นบาปอกุศล ทำให้เราตกต่ำ ทำให้เราตกไปนรกอเวจี สิ่งต่างๆ ที่ทำนี้มันเป็นอามิส อามิสอย่างนี้มันก็สร้างสมกันมา

เพราะอามิสนี้แหละ เพราะการสร้างบุญกุศลนี้แหละ ทำให้เราเกิดมาพบพุทธศาสนา เรามีศรัทธาความเชื่อ แล้วถ้ามันพัฒนาขึ้นมา มันพัฒนาจากอามิส บุญโดยอามิส เกิดจากการประพฤติปฏิบัติ การประพฤติปฏิบัติ.. ให้ปฏิบัติบูชาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ามันเป็นมิจจา มันก็ปฏิบัติแล้ว มันก็อยู่ในการประพฤติปฏิบัตินั้น เพราะมันไม่เข้าทาง ถ้ามันเข้าทาง เพราะมันสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นมา มันถึงไม่ประทุษร้าย ในการประพฤติปฏิบัติของเรา

เราถึงจะต้องหาอุบายหาวิธีการ เราจะไม่ทำซ้ำซากอยู่อย่างนั้น ถ้ามันผิดพลาด มันทำแล้วมันไม่เป็นผลประโยชน์ อุบายวิธีการต้องมีลี เราไม่ใช่หัวตอ นะ หัวตอ คูลี ดูอย่างที่เราทำด้วยหุ่นยนต์ มันทำอยู่อย่างนั้น ทำซ้ำทำซาก มันไม่มีชีวิตชีวา แต่มันทำอย่างนั้น เขายังต้องการใช้เลย เพราะงานของเขาอยู่ในร่องในรอย แล้วเราเป็นสิ่งที่มีชีวิต สิ่งที่มีชีวิตคือความรู้สึก ความรู้สึกมันทุกข์ยาก สิ่งที่มีทุกข์ยากนะ

คำว่าทุกข์ยาก “ทุกข์นี้เป็นอริยสัง” ทุกข์นี้เป็นอริยสังเพราะอะไร เพราะมันมีอวิชชาครอบงำ ถ้าเราไม่มีการชำระ มันก็เวียนตายเวียนเกิด มันจะทุกข์ต่อไปนะ

การเกิดนี้เป็นความทุกข์ไหม? การดำรงชีวิตเป็นความทุกข์ไหม? แล้วเราเกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วคูลี เราสร้างสม เราทำหน้าที่การงานเป็นความทุกข์ไหม?หน้าที่การงานเราทำมา ทำมาเพื่อปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้าจิตใจมันอยู่กับเนื้อกับตัวนะ มันพออยู่พออาศัยได้ทั้งนั้นล่ะ

แต่สิ่งนั้นมันก็เป็นทุกข์ เป็นทุกข์แล้วไปเกิดใหม่ ถ้ามันเกิดสถานะสูงๆ ต่ำๆ ละ เราจะแน่ใจได้อย่างไรว่า เราจะเกิดสถานะมาเป็นมนุษย์ หรือจะเป็นคนคิดตลอดไป การเกิดอย่างนั้นมันก็ไหลไป เราเองจะนี่แหละจะทุกข์ จิตดวงนี้แหละ ไม่ใช่ใครหรอก จะ

เกิดในสถานะไหนก็คือจิตดวงนี้ แล้วทุกข์ก็คือจิตดวงนี้ เราว่าสถานะนี้เป็นเรา ถ้าเป็นคนอื่นแล้วเราไม่ต้องรับผิดชอบ ไม่ใช่หรอก มันคือความรู้สึกอันเดิมนี้แหละ มันเกิดเป็นสถานะใหม่เท่านั้นเอง

ถ้าเราเห็นอนาคตว่ามันจะเสื่อม มันจะไหลไปตามอวิชชา เราถึงจะต้องปัจจุบันนี้เลย ปัจจุบันที่เราจะต้องให้มันพ้นจากกิเลส ถ้ามันพ้นจากกิเลส เราถึงต้องทำให้มันสะอาดบริสุทธิ์ ถือศีล ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าเกิดสมาธิขึ้นมาด้วยคำบริกรรม ด้วยการใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ด้วยการพิจารณา สิ่งที่เกิดขึ้นมา เพราะเรามีสติ สติมันควบคุมใจเข้ามา

ถ้าควบคุมใจเข้ามา ความคิดที่ฟุ้งซ่าน ความคิดที่เราให้เอารัดเอาเปรียบตัวเอง สิ่งนี้มันจะสงบตัวลง สิ่งที่สงบตัวลง จิตมันสงบเข้ามาได้ ถ้าจิตสงบได้ มันจะเป็นการรับรู้กันเอง “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” ถ้าจิตสงบเข้ามา เราจะรู้ใจเราว่า ใจของเราเป็นอย่างไร คุณค่าของหัวใจจะมีอย่างนี้ ความสุขอย่างใดๆ ที่เราแสวงหาจากทางโลก จะไม่เคยมีความสุขอย่างนี้เลย มันจะเบา มันจะมีความสบายในหัวใจของเรามาก แล้วความสุขอย่างนี้มันไปหาได้ที่ไหน เราจะไปตื่น โลกตื่นสงสารกันที่ไหนล่ะ

ครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่มั่นอยู่ในป่าตลอดชีวิตเลย อยู่ในป่าตลอดชีวิตกลับเป็นคุณงาม เป็นเกียรติของศาสนา เพราะศาสนาเกิดจากความสงบ เกิดจากความสงบ ความสงบจากภายนอก ความสงบจากภายใน ถ้าเราไปอยู่ป่า คฤสี ฤๅษีชีไพร ในสมัยพุทธกาลไปอยู่ป่ากัน ไปอยู่ป่าสักแต่ว่าอยู่นะ อยู่แล้วหัวใจเราร้อนมาก เพราะมันสงบแต่ภายนอก ภายในไม่สงบ ถ้าภายในไม่สงบ มันก็ไม่เป็นประโยชน์กับการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เพราะเราไม่เห็นต้นเหตุ

สิ่งที่เราจะชำระ เราชำระกันที่ต้นเหตุ เหตุมันอยู่ที่ไหน เหตุมันอยู่ที่ใจใจ สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาเพราะหัวใจไปยึดที่นั่น เพราะความสุขความทุกข์มันอยู่ที่หัวใจเท่านั้น ต้องทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบเข้ามา ภาระงานของเรา เราจะไม่ประทุษร้ายกับตัวเราเอง เราจะไม่ประทุษร้ายต่อการประพฤติปฏิบัติ การประทุษร้ายนี้แม้แต่บาตร แม้แต่บริวาร ประทุษร้ายคือทำด้วยความไม่เคารพ ทำด้วยความไม่มีสติปัญญา สิ่งนี้เป็นอาบัติทุกกฏทั้งนั้นนะ

คูลี เวลาเราจะห่มผ้ากัน เราต้องปฏิสังขารโย เราจะฉันอาหารต้องมีปฏิสังขารโย เรา จะเช็ดบาตร ตักบาตร เราจะต้องมีต้องทำด้วยสติสัมปชัญญะทั้งนั้นเลย เพราะสิ่งนี้มัน เป็นการฝึกฝน ตั้งแต่เราเริ่มต้นนะ เราเคลื่อนไหว เราเหยียดสู้เพราะอะไร เพราะขณะทุก วินาที สติมันต้องพร้อมตลอด สิ่งพร้อมตลอดเพราะอะไร เพราะกิเลสมันแทรกได้ ตลอดเวลา ถ้าเราอนจนม ถ้าสติเราไม่ดี กิเลสมันแทรกได้ตลอดเวลา

เราถึงจะต้องพร้อมเสมอ ฝึกฝนขึ้นมาตั้งแต่การเคลื่อนไหว การใช้ การสอย มัน จะมีสติสัมปชัญญะ มันจะเป็นคุณงามความดี คือเวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ เข้าทาง จกรมมันก็จะสะดวกสบาย แต่ถ้าเราไม่มีคุณงามความดีอย่างนี้เลย มันเป็นการประทุษร้าย ทั้งนั้น เราไม่รู้ตัวกันเองเลยนะ ว่าการกระทำของเราเป็นการประทุษร้ายกับบริวาร เป็น การประทุษร้ายกับธรรมและวินัย ถ้าเราไม่ประทุษร้าย มันก็ไม่เป็นอาบัติ

ถ้าเป็นธรรม คำว่าเป็นธรรม เราทำด้วยสติสัมปชัญญะ ด้วยความตั้งใจ แต่มันมี ความผิดพลาดไง สิ่งผิดพลาดเพราะอะไร เพราะเราเป็นผู้ฝึกฝนอยู่ เรามีการฝึกฝนอยู่ มันจะมีความผิดพลาดบ้าง ถ้าความผิดพลาดอย่างนี้เราก็ต้องปะต้องชุน ผ้าก็ต้องปะต้อง ชุน สิ่งผิดพลาดเราก็ต้องแก้ไข เพราะคนเราไม่มีใครหรอกที่ทำอะไรแล้วมันจะ สมบูรณ์ไปหมด แต่ก็ต้องยึดหลักนี้ไว้เพื่อเป็นหลักใจของเราไง อย่าให้ห้อยนอกนอกกลุ่มนอก ทาง

ถ้ามันเป็นกิเลสนะ มันจะออกนอกกลุ่มนอกรทาง แล้วมันไปมองโลกไป โลกเป็น ใหญ่ นะ คูลี เขาอยู่กันสุขสบาย ทำไมเราจะต้องมาเดือดร้อนอย่างนี้ เพราะเราเห็นโทษไป แต่เขาไม่เห็นโทษนะ เขาเห็นแต่ความสุขสบายของเขา เขาเห็นกิเลสเป็นใหญ่ เขาเห็น โลกเป็นใหญ่ เขามีการเชิดชูกัน เขามีการส่งเสริมกัน เราอยากไปอยู่สังคมอย่างนั้น..

ไปอยู่สังคมอย่างนั้นมันก็ไปอยู่สังคมตัวหนอนนะ เราจะไปอยู่กับตัวหนอน เรา จะไปเป็นหนอนอยู่อย่างนั้นได้อย่างไร !

เราจะอยู่สังคมเพื่อชำระกิเลสนะ สังคมของเรา สังคมของพระอริยเจ้า ตั้งแต่ โสดาบัน สกิทาคา อนาคตาขึ้นไป อริยประเพณี ถ้าสังคมอย่างนี้ สิ่งใดที่มันเป็นมิจฉา มัน เป็นความเห็นผิด ท่านจะปิดออกนอกรทางทั้งหมด สิ่งทีปิดออกนอกรทางเพื่อไม่ให้มันเข้า มาเหยียบย่ำหัวใจ เห็นไหม ครูบาอาจารย์สำคัญอย่างนี้ สำคัญเพื่อไม่ให้มันมาเหยียบย่ำ

หัวใจ สำคัญว่าเพื่อการกระทำของเราให้มันเป็นประโยชน์กับเราขึ้นมา ถ้าเป็นประโยชน์ของเราขึ้นมาะ เวลาเราได้ผลขึ้นมา มันเป็นผลของใครล่ะ

ถ้าจิตสงบก็คือจิตของเรา ปัญญาเกิดขึ้นมากก็เป็นปัญญาของเรา แล้วผลปรากฏขึ้นมาก็เป็นความสุขของเรา ครูบาอาจารย์ได้อะไรขึ้นมาด้วย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาแบ่งผลการประพฤติปฏิบัติจากเราไหม สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติเป็นคุณงามความดี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมากล่าวคำลิขสิทธิ์ใหม่ ไม่คิดเลยนะ เพราะอะไร เพราะปรารถนา นิธรรมเป็นอย่างนี้ เราประพฤติปฏิบัติไป ผลมันเป็นของเรานะ ผลถ้าเวลาทุกข์ มันก็ทุกข์กับเรา

ถ้าผลมันเป็นของเราขึ้นมา มันเป็นความสุข ก็ความสุขเกิดจากเรา แล้วความสุขเกิดจากเรา มันจะเกิดมาได้ยังไง มันจะลอยมาจากฟ้าไหม ถ้ามันลอยมาจากฟ้า ฟ้ามันก็เป็นความสุขไปแล้ว ฟ้ามันยังไม่รู้เรื่องเลย ความสุขมันเกิดมาจากการกระทำนะ เกิดกิจจัญญณ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของใจ ใจมันหมักหมม มันทุกข์ทั้งนั้น

สิ่งต่างๆ มรรคผลนิพพานไม่ได้อยู่บนภูเขาดินฟ้าอากาศ ไม่ได้อยู่ที่ใดๆ ได้เลย มรรคผลนิพพานอยู่กับสิ่งที่มีชีวิต อยู่กับความรู้สึก อยู่กับหัวใจ แล้วหัวใจนี้อยู่กับเรา ถ้าอยู่กับเรา เราก็คงต้องแก้ไขเรา ถ้าแก้ไขเรา มันเป็นผลประโยชน์ของเรา ถ้าเป็นผลประโยชน์ของเรา มันจะองอาจกล้าหาญนะ

คนเรามือไม่เป็นแผล มันจะเข้าสังคมใดๆ ก็ได้

ในการประพฤติปฏิบัติของเราก็คงเหมือนกัน มันต้องเปิดเผยนะ ในการประพฤติปฏิบัติมีครูบาอาจารย์ เราต้องเปิดเผยเลย เปิดเผยเพื่ออะไร เพื่อมีการชี้แนะกัน เพื่อสิ่งนี้ว่าคุณทำถูกต้องไหม ถ้ามันถูกต้องขึ้นมา ถ้าเราทำของเรา ถ้าครูบาอาจารย์ท่านไม่เป็น มันพูดออกมา มันจะขัดแย้งกับความเป็นจริง ถ้าขัดแย้งกับความเป็นจริง ถ้าเป็นความจริงของเรา มันเกิดจากเรา ถ้าไม่เป็นมิจฉาปฏิฐานะ

ถ้าเราเป็นความเห็นปฏิบัติที่ผิด เป็นมิจฉาสมมติ ปัญญาที่เป็นปัญญาของกิเลส เราถือว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ ถ้าเกิดครูบาอาจารย์ท่านบอกว่าไม่ใช่สภาวะแบบนั้น เป็นอีกอย่างหนึ่ง เราจะโต้แย้งขนาดไหน มันก็เป็นความผิดของเราวันยังค่ำ ถ้าเป็นความผิดนะ ลัก

วันหนึ่งมันต้องแปรปรวน มันต้องเสื่อมสภาพ ถ้ามันเป็นความจริงนะ มันจะเป็นอฐานะ มันจะเป็นโศคาบัน จะเป็นสภิตาภา จะเป็นอนาคา จะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา มันเกิดจากการกระทำ แล้วมันเป็นอฐานะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุข มันมาจากไหน มันมาจากใจ ที่เป็นความเป็นจริง ถ้าไม่อย่างนั้นเราจะเสวยวิมุตติสุขอย่างไร เราจะรู้สึกได้อย่างไรว่า สุขหายาบ หรือสุขละเอียดอย่างไร อะไรเป็นสุข ที่ว่าเป็นสุขๆ กันอย่างนี้เป็นสุขหรือ นั่งแล้วปวดหัว นั่งแล้วเจ็บปวดขนาดนี้ มันเป็นความสุขมาจากไหน มันเป็นความทุกข์ เพราะมันเป็นการเป็นงานเพื่อจะต่อสู้ ต่อสู้กับกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ต่อสู้กับกิเลสของใจของเรา

เราจะทำอริยประเพณีเข้ามาในหัวใจของเรา ถ้าเป็นอริยประเพณีในหัวใจของเรา มันเห็นการเปลี่ยนแปลงนะ มันเห็นการกระทำ ถ้าจิตมันมีการกระทำนะ มันสงบเข้ามา มันก็มีความสุข มันมีปัญญาเข้ามา ออกมาใคร่ครวญ ใช้ปัญญาพิจารณานะ มันจะเห็นจริงตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นความจริงอยู่แล้ว ธรรมนี้เป็นความจริงอยู่แล้ว

“ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม สภาพธรรมจะเกิดแก่ใจดวงนั้น ”

แต่นี้เราปฏิบัติสมควรกับกิเลส ! มันประทุษร้ายเราตลอดเวลาเลยนะ กิเลสในหัวใจของเรามันประทุษร้ายเรา

มนุษย์เห็นแก่ตัวทั้งนั้น ! มนุษย์นะเห็นแก่ตัว มีกิเลสทุกคน แล้วไอ้กิเลสมันจี๊ด อยู่ในหัวใจ แล้วก็ปิดบังกันไว้ อายเขา.. ไม่กล้าบอก... จี๊ทั้งนั้น ! จี๊โลก จี๊โกรธ จี๊หลง จี๊ทั้งนั้นเลย มันจี๊ในหัวใจนี้

แต่ก็ใส่หน้ากากเข้าหากัน รักคนโน้น สงสารคนนี่ เมตตาคนนั้น... เมตตาโดยกิเลส เมตตาด้วยผลประโยชน์นะ

ถ้าเมตตาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คุณติ วางธรรมและวินัย จะต้องขอร้องมาจากใคร สิ่งนี้มันเหลือเพื่อ สิ่งที่เป็นปัจจัยเครื่องอาศัยมันเหลือเพื่อ มันมากเกินไป มันจะท่วมหัวท่วมหางเลยละ

ถ้าคนมีธรรมนะ สิ่งนี้มันท่วมหัวท่วมหางแล้ว เพราะมันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย ความว่าอาศัยดี แต่ขอให้หัวใจเป็นธรรม ขอให้หัวใจนี้มีหลักมีเกณฑ์นะ ถ้าหัวใจมีหลักมีเกณฑ์ สิ่งนั้นมันมาทีหลัง หัวใจมันต้องเริ่มจากตรงนี้ ต้องตื่นตัว ตื่นตัวกับความรู้สึกของเรา ตื่นตัวทำ ตื่นตัวนั่งสมาธิ ตื่นตัวเดินจงกรม ตื่นตัวในการตั้งสติ ตื่นตัวตลอดเวลา มันฝึกจนเป็นนิสัย ถ้าฝึกจนเป็นนิสัยมันจะเป็นมิจาไปไหน ให้มันเป็นไป มีครูบาอาจารย์คอยแก้ไข ไม่ต้องห่วง

ครูบาอาจารย์ถามท่านเลย ถ้าท่านตอบไม่ได้ ท่านมาเป็นครูบาอาจารย์เราทำไม ทำไมต้องให้มาเป็นครูบาอาจารย์ ต้องให้กราบไหว้ด้วยละ ก็กราบไหว้เพราะต้องดีกว่าเราสิ ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ของเรา ดีกว่าเรา แต่ถามแล้วตอบไม่ได้ มาเป็นครูบาอาจารย์ให้เสียเวลาหรือ เราก็เปลี่ยนสิ เราก็หาครูบาอาจารย์ที่ทำได้สิ สิ่งที่ได้ทำ ได้ถามท่านเลย ! ตอบไม่ได้-ได้อย่างไร

ในเมื่อภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากธรรมวินัยไว้แล้ว กล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ แล้วตอนนี้กิเลสมันจี๋หัวอยู่ กิเลสมันจาบจ้วง มันจี๋ธรรมอยู่ แล้วทำประพฤติกปฏิบัติไปอย่างนี้ อย่างนี้เป็นธรรมใหม่ ถ้าเป็นธรรม กล่าวแก้ได้ สิ่งใดที่ถูกต้อง สิ่งใดที่ไม่ควรทำ สิ่งใดที่ควรหลีกเลี่ยง สิ่งใดที่ควรหลีกเลี่ยงไปก่อน

เพราะ! เพราะครูบาอาจารย์ท่านมองที่เดียวท่านก็รู้ ถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมนะ ผู้ที่ทาสมาธิจะมีอาการอย่างนี้ คนที่เริ่มฝึกหัดสมาธิ ฝึกหัดค้นหาตนเอง เหมือนเด็กๆ เด็กๆ ทำอะไร ไม่มีความถูกต้องกันทั้งนั้นนะ เด็กมีความผิดพลาดกันทั้งนั้น แต่เด็กมันต้องศึกษาของมัน มันต้องเรียนรู้ของมันให้มันเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา

จิตก็เหมือนกัน มันเป็นเรื่องของโลกๆ การศึกษาก็ศึกษาด้วยสติปัญญา การศึกษาก็เป็นโลกียปัญญา ปัญญาที่ศึกษามานี้ กิเลสมันก็เอามาฟาดใส่หน้าเรา เราก็ว่าสิ่งนี้เป็นปัญญา ไม่รู้ตัวเลยนะ เวลาประพฤติกปฏิบัติไปก็ปฏิบัติโดยสติปัญญา โดยการสร้างภาพความเป็นไปว่าอย่างนี้เป็นธรรมๆ สิ่งนั้นมันต้องฝึกฝน มันต้องลองผิดลองถูกไปอย่างนี้ เพื่อจะให้จากเด็กๆ ที่มันไม่รู้อะไรเลย ให้มันรู้จริงขึ้นมาในหัวใจ มันจะรู้ขึ้นมาเองจากหัวใจนั้น

ถ้ามันเป็นสมาธิแล้ว มันจะย้อนกลับไปเลยว่า ทำไมเมื่อก่อนเราไม่เห็นอย่างนี้
ทำไมเมื่อก่อน เรายังเข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นสมาธิ สิ่งนั้นมันเป็นกำลังของใจ กำลังของใจ...
แต่ทำไมมันไม่ก้าวเดินมาเลย ถ้ากำลังของใจมันจะก้าวเดินมาเลย มันต้องเป็นสัจจะความ
จริงสิ

เงินแท้ๆ นี่นะเอาไปตลาดไหน จะซื้อของที่ไหนก็ได้ ไข่เงินของเราไม่กล้าควัก
ออกมากกลางตลาดเลย เอาไปที่ร้านไหนเขาก็ปฏิเสธ เพราะมันเป็นเงินปลอม แต่ถ้าสังคม
มันปลอมๆ มันก็ถือ โกง มันก็ปลอมไปอย่างนั้น นี่ประทุษร้าย เห็นไหม

ถ้ามีครูบาอาจารย์ควรจะให้ท่านวินิจฉัย ถ้ามันเป็นความจริงนะ แล้วถ้ามันเป็นครู
บาอาจารย์ที่แท้จริง ครูบาอาจารย์ที่สุดยอดคือหัวใจของเรา มันรู้เองนะ ถ้าเป็นผู้ที่
ซื่อสัตย์ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติด้วยธรรมสมควรแก่ธรรม ผู้ที่ปฏิบัติเพื่อจะพ้นจากกิเลสนะ
มันจะซื้อตรงกับตัวเองเพราะอะไร ถ้าเราคดโกง คุณสิ นี้วมันคด มันเข้าไปมันจะตรงได้
อย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าหัวใจมันคด มันทำเพื่อความคดของใจ มันจะเป็นสมาธิได้
อย่างไร มันจะรักษาความเป็นสัมมาได้อย่างไร นี้วมันคด ส่วนนี้วตรงๆ เวลาตั้งขึ้นมาจะ
ไม่คิดสิ่งใดขึ้นมาเลย ถ้าเราเอาลงไปในเมล็ดพันธุ์พืช ถ้าเรางอนี้ว เรยกขึ้นมามันจะคิด
เมล็ดพันธุ์พืชขึ้นมาเลย แล้วใจมันคด มันจะเอาผลประโยชน์ของมัน แล้วมันจะได้อะไร
ขึ้นมาละ

การประพฤติปฏิบัติเป็นการเสียสละนะ ยิ่งเสียสละเท่าไร ยิ่งทำให้ใจสะอาด
บริสุทธิ์เท่าไร สิ่งนั้นเป็นประโยชน์กับธรรมนะ แต่ในเวลาปฏิบัติขึ้นมาอยากรู้นั้น อยากรู้
นี่ อยากให้เป็นไปอย่างนั้น มันจะเป็นไปอะไรละ มันก็เป็นแบบนี้คดๆ นั่นละ ใจมันคด
! สิ่งที่เราต้องให้ใจมันตรงก่อน ถึงต้องซื่อสัตย์กับตัวเราเอง เป็นสุภาพบุรุษกับตัวเรา
เอง เพราะอะไร เพราะเราจะพ้นจากทุกข์

อย่าปฏิบัติไปให้มันช่องสุ่มขึ้นมา ความทุกข์ให้มันเต็มหัวใจนะ ปฏิบัติมาเพื่อเรา
การประพฤติปฏิบัติมันเป็นเอง ครูบาอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะจากภายนอก แต่ประสบการณ์
ของใจ มันจะเป็นสัจจะความจริงของมันขึ้นมาเอง แล้วจิตมันตั้งสงบเข้ามาบ่อยครั้งเข้า

ความสุขก็เกิดขึ้นมาพร้อม ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค สิ่งนี้เป็นอริยสัจ ความจริง แล้วสุขเป็นอริยสัจใหม่ละ สุขเพราะทุกข์มันสงบตัวลง

ถ้ามีความสุขขึ้นมา สุขไม่ต้องปฏิเสธเพราะอะไร เพราะความสุขอย่างนี้มันมีอยู่กับเรา กว่ามันจะเป็นไปได้ คุณสิ นั่งหลังขดหลังแข็ง นั่งทำสมาธิ เคนจงกรมมาเป็นวัน เป็นเดือนเป็นปี กว่าจะสงบสักทีหนึ่ง จากเด็กอ่อนๆ ที่ว่าเด็กมันฝึกหัด เด็กมันต้องฝึกหัดอย่างนี้ ในการประพฤติปฏิบัติต้องมาอย่างนี้ เพราะอะไร เพราะเป็นการแก้กิเลสของแต่ละบุคคล หัวใจแต่ละหัวใจ ต้องแก้กิเลสของหัวใจของตัวเอง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ชี้บอกทาง ขนาดมีผู้ที่ชี้บอกทางเรา เรา ยังหาแทบไม่เจอเลย หลงทาง หลงป่ากัน แล้วหาทางออกกันไม่ได้ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถู้อคบไฟแล้วเดินนำหน้าเราไปเลย แล้วเราทำไมไม่เดินตามล่ะ ถ้าเราเดินตามขึ้นมา ท่านทุกข์มาขนาดไหน ๖ ปีนะ ที่ไหนที่เขามีการประพฤติปฏิบัติที่เข้มแข็ง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปทดสอบมาทั้งนั้น ถู้อคบไฟไปแล้วมองไม่เห็นทาง ถึงเวลามาคืนเพ็ญเดือน ๖ เวลาสำเร็จขึ้นมา คบเพลิงนี้มันสว่างไสว

แล้ววางธรรมวินัยไว้ให้เรา ให้บริษัท ๔ ให้เป็นแก่นเป็นสาร แล้วมันเป็นแก่น เป็นสารมาจากไหน มันก็ต้องเป็นแก่นเป็นสารมาจากหัวใจของเรา เพราะหัวใจมันลงธรรมวินัยไง ลงคือเชื่อ ลงคือไม่เหยียบย่ำ ลงคือยอมรับ ยอมรับสภาวะสิ่งนี้ ยอมรับเพราะอะไร เพราะกิเลสในหัวใจเรามันคือด้าน เราก็รู้ยู่่ว่าหัวใจเราคือด้าน คือด้านมันมีผลตอบขึ้นมาละ ตายแล้วเกิดแน่นอน ให้มันตายขึ้นมาเถอะ ตายแล้วต้องเวียนตายเวียนเกิดมาอีก เห็นไหม

ถ้าเห็นโทษของกิเลสของเราเอง เห็นโทษของใจเราเองนะ มันไม่กลัวใครนะ แต่มันกลัวผู้รู้จริง เพราะคนรู้จริงเห็นสภาพแบบนี้ “จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง” คนที่เกิดมามีกิเลสทั้งนั้น แล้วการประพฤติปฏิบัติต่อสู้กับตนเองมาสาหัสสากรรจ์ขนาดไหน แต่ละขั้นแต่ละตอนที่มันจะพลิกแพลงเอาตัวรอดมาได้ มันต้องต่อสู้กับตัวเองมาขนาดไหน การต่อสู้กันโดยมรรคญาณ โดยสิ่งที่จะเกิดขึ้นมา เวลาธรรมจักรมันหมุนในหัวใจนะ

ฝึกฝนขึ้นมาจนจิตมันมีหลักมีเกณฑ์ แล้วน้อมไปให้เห็น กาย เวทนา จิต ธรรม เห็นกาย เวทนา จิต ธรรม เป็นสัจจะความจริง แต่กิเลสมันอาศัยอยู่ตรงนี้ ทำไมต้องเป็น

กาย เวทนา จิต ธรรม ละ เป็นอย่างอื่นไม่ได้หรือ อย่างอื่นก็ไม่มีสิ่งใดออกไปจากนี้แล้ว
สิ่งนี้คือหลักเกณฑ์ใด กาย เวทนา จิต ธรรม

ธรรมคืออะไร ธรรมคือความคิด ความนึก ความรู้ต่างๆ เป็นธรรมารมณ อารมณ
ความรู้สึกกับธรรมะ ถ้าจิตมันเป็นสมาธิแล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นมาเรียกธรรมารมณ พิจารณา
ธรรมารมณ คืออารมณความรู้สึกกับตัวจิตที่เป็นสมาธิ จิตเราเป็นสมาธิจะมีหลักมีเกณฑ์
สิ่งที่กระทบมันเห็นคุณเห็นโทษ แต่ถ้าไม่มีสมาธิละ สิ่งนั้นเป็นเรา.. ความคิดทั้งหมด
เป็นเรา.. คิดอะไรมันถูกหมดเลย แล้วคนอื่นผิดทั้งนั้น...

ถ้าความคิดทางโลกใจ ความคิดแบบมนุษย์ มนุษย์ที่เห็นแก่ตัว มนุษย์ที่เอารัดเอา
เปรียบทุกๆ คน เอารัดเอาเปรียบแม้แต่ตัวเอง ตัวเองคือโอกาสที่จะประพฤติปฏิบัตินี้
จะเอาเปรียบตัวเองให้ชีวิตเนิ่นช้าไป ให้ผลัดวันประกันพรุ่งไป ให้ชีวิตนี้หมดไปเป็น
วันๆ มันเอาเปรียบทั้งนั้นนะ มันเอาอนาคตมาล่อเรา แล้วเราก็ไปกับมัน เรายังไม่รู้จัก
ปัจจุบันเลย

แต่ในการประพฤติปฏิบัติ ในการส่งเสริมขึ้นมา ทำสมาธิขึ้นมาก็เป็นหนึ่ง หนึ่งก็
เป็นปัจจุบัน แต่เวลาวิปัสสนาไป ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ให้มันแยกแยะ ให้มัน
ใคร่ครวญกับสิ่งนี้ สิ่งที่เกิดออก รู้ ไม่พ้นจากสติปัญญา ๔ ถ้าสติปัญญา ๔ มีจิตเป็น
สัมมาสมาธิ ความตั้งมั่นของจิต ความเป็นไปของจิต สิ่งที่มีมันออกทำงานอย่างนี้นี้เป็น
ธรรม

แต่ถ้ามันทำงานโดยกิเลส มันถึงจะเป็นการประทุษร้ายในการประพฤติปฏิบัติ ใน
การประพฤติปฏิบัติ มันมีงูพิษ มันมีสิ่งที่เป็นอาหาร มันมีสิ่งต่างๆ เวลาจิตมันสงบแล้ว
หนหนึ่ง มันมีความสุขหนหนึ่ง มันบำรุงหัวใจนะ บำรุงหัวใจให้เรามีความสุข บำรุง
หัวใจให้เราเห็นความมหัศจรรย์ มหัศจรรย์จริงๆ ความรู้สึกนี้มหัศจรรย์จริงๆ !

เขาไปดูความมหัศจรรย์ของโลกกัน ใช้น้ำมันวัตถุ เวลาแผ่นดินไหวมันพังหมด
แต่ความมหัศจรรย์ของจิตมันเป็นอฐานะ มันอยู่กับจิตนี้ตลอดไป มันอยู่กับความรู้สึก
อย่างนี้ตลอดไป

ถ้ามันเป็นความสงบ มันก็ฝังลงที่ใจนี้ แล้วมันถ้าเป็นผลงานของเรา มันวิปีศสนา ออกไป มันปล่อยาง มันยิ่งลึกซึ้งกว่านั้น มันว่าง มันมีความสุขมาก แต่ความสุขอย่างนี้ มันยังไม่ถึงกระบวนการของที่สุดแห่งการประพฤติปฏิบัติ มันก็จะเสื่อมสภาพเหมือนกัน

เราถึงต้องทำซ้ำๆ หมั่นคราดหมั่นไถ ต้องตั้งสตินะ ต้องตั้งสติแล้วหมั่นทำ หมั่นทำบ่อยครั้งเข้าๆ สิ่งที่ทำบ่อยครั้งเข้า คุณิ เวลามันขาด เวลามันสว่างโพลง สว่างโพลง แล้วมันขาดออกไป มันขาดออกไป มันมีเหตุมีผลหมดคนะ มันจะเห็นเลย

“กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์”

แล้วจิตมันรวมตัวลง มันปล่อยหมดเลย นี่สังโยชน์มันขาดออกไป สิ่งที่ขาดออกไป จากจิตหยาบๆ จากจิตที่ควบคุมไม่ได้ มันจะมีพื้นฐานรองรับเลย รองรับว่าจิตของเรามันเข้ามาเป็นอริยมุมิแล้ว สกุลของพระอริยเจ้าเกิดจากใจดวงนี้แล้ว มันกังวลกลางหัวใจนะ พาดกระแสนิพพาน มันเป็นสกุลของศากยบุตรพุทธชิโนรสอันแท้จริง แล้วสกุลอย่างนี้มันเกิดขึ้นมาจากเรานะ มันเป็นสกุลขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศากยบุตรพุทธชิโนรสให้มันเกิดที่นี่

สิ่งที่ เป็นสมมุติเป็นภายนอก มันก็ต้องก้าวมาอย่างนี้ทั้งนั้นแหละ เพราะเราเกิดมาจากสมมุติ อยู่กับสมมุติ เวลาเป็นสงฆ์ก็สงฆ์โดยสมมุติ เราก็ประพฤติปฏิบัติของเราให้มันเป็นธรรมขึ้นมา เป็นธรรมขึ้นมาจนถึงที่สุดมันฆ่ากิเลสได้ มันทำลายกิเลสได้ มันเกิดมาจากใจทั้งนั้น ถ้าเกิดมาจากใจ ใจมีหลักมีเกณฑ์อย่างนี้ ทำไมจะไม่เข้าใจสัจจะความจริง สิ่งที่สะอาดก็รู้ว่าสะอาด สิ่งสกปรกก็รู้ว่าสกปรก สิ่งที่ผิดพลาดก็รู้ว่าผิดพลาด มันถึงเป็นครูบาอาจารย์คนได้ไง

ถ้าเป็นครูบาอาจารย์คนได้ ครูบาอาจารย์ของผู้ชี้นำเขา แต่ถ้าเป็นภาระของเราละ ครูบาอาจารย์บางองค์ท่านพยายามอยู่ในป่าในเขานะ เพราะท่าน.. เหมือนกับเราเอาน้ำพริกไปตำละลายแม่น้ำนะ เพราะว่าความเห็นของโลก เขาพูดแบบเอาสี่ข้างเข้าดู “จะเป็นอย่างนั้น.. ต้องพูดให้รู้อย่างนี้..”

แล้วเวลามหาครูบาอาจารย์นะ “ถ้าครูบาอาจารย์เก่งจริง ก็ต้องทำให้หนูรู้สิ.. ถ้าครูบาอาจารย์เก่งจริงก็ต้องแสดงให้เห็นให้เข้าใจสิ..”

นี่มันประทุษร้ายตัวมันเองนะ มันยังไม่รู้เลยว่ามันไม่หงายภาชนะขึ้นมา มาแบบปิดภาชนะมาเลยนะ เอาคว่ำมานะแล้วยังเอาถุงครอบมาอีกนะ ไม่ให้สิ่งไหนเข้าไป แล้วยังบอกว่า “ทำไมไม่พูดให้หนูรู้ละ ของดีก็ต้องพูดให้หนูรู้สิ..” นี่มันทำลายตัวมันเอง แล้วมันไม่รู้สิ่งต่างๆ เลย

แล้วครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรมนะ ท่านเห็นอย่างนี้ ท่านจะตั้งเวทีใหม่ ท่านจะเอาน้ำพริกของท่านมาตำละลายแม่น้ำทำไมละ พูดไปก็เหนียวเปล่า เพราะมันปิดมาตั้งแต่บ้าน มันปิดหัวใจมันมา แล้วมันก็จะมาอ้างอิงว่า “นี่ศาสนาไม่มี ครูบาอาจารย์ที่ทำไปนี่ไม่กินไปเฉยๆ นั่นแหละ ไม่รู้จริงหรือ.. รู้จริงทำไมทำให้เราไม่รู้ได้ล่ะ...”

รู้ไม่ได้สิ ! อาหารของท่าน ท่านก็กินของท่าน แล้วอาหารของเราก็ไม่มีอะไรเลย แล้วเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์เหมือนกัน...

คุณ อังค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาองค์สมเด็จ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน แม้ร่างก็ทิ้งไว้ พระอริยบุคคลคนต่างๆ ก็เป็นมนุษย์นี้แหละ แต่หัวใจท่านไม่ใช่มนุษย์สิ หัวใจท่านเป็นอริยภูมิ หัวใจของท่านท่านรู้หมด

“ความนิ่งอยู่ของพระอริยเจ้า” เรารู้ว่าสิ่งที่พระอริยเจ้านิ่ง ไม่รู้.. ไม่รู้หรือ.. ถ้ารู้ก็พูดให้เรารู้แล้ว... ทิฏฐิมานะท่วมหัวนะ สิ่งนี้เห็นใหม่ ความหยาบของกิเลสมันหยาบมาก แล้วในการประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่ยับหยาบๆ อย่างนี้จะให้มันอ่อนนะ ให้สิ่งที่ สะเทือนใจ จนกว่ามันจะอ่อนลง จนกว่ามันจะเข้าใจ จนกว่าจะหงายภาชนะขึ้นมา

ถ้าหงายภาชนะขึ้นมาจะฟังธรรมรู้เรื่องนะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะของครูบาอาจารย์ที่ออกมาจากใจ ยิ่งฟังนะ มันยิ่งสะเทือนกิเลส มันสะเทือน มันอายนะ มันทิ่มเข้าหัวใจใจ เพราะกิเลสมันอยู่ที่ใจเรา แล้วธรรมมันออกมาจากใจที่เคยผ่านวิธีการ เคยผ่านกิเลสที่มันหลอกมันล่อมา แล้วออกมาจากความจริง มันพูดคำไหน มันถูกคำนั้นนะ แล้วมันทิ่มมาในหัวใจ

ถ้าหงายภาชนะ ถ้าเปิดใจ ถ้าลงครูบาอาจารย์ มันจะเป็นประโยชน์อย่างนี้ มันเหมือนเข้าถึงเนื้อหาสาระไง

ถ้าเข้าถึงเนื้อหาระ มันทก็เข้าถึงใจเรา เพราะอะไร เนื้อหาระมันอยู่ที่ไหน มันอยู่ที่ใจ เวลาทุกขมันก็ทุกขอยู่ที่ใจ เวลาที่มันเข้าถึงใจ “ใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน” ใจจะพาเราไปทำอะไรก็ได้ ถ้ามันมีกำลังใจขึ้นมา มันจะเดินจงกรมที่วันก็คืนก็ได้นะ เรื่องอาหารเรื่องขบฉันเอาไว้ที่หลังเลย ต้องการทำความเพียรก่อน ถึงเวลาแล้วนี่ขบฉันพอประทังชีวิตเท่านั้น ถ้ามันจะเป็นจะตายขึ้นมาที่ขบฉันหน่อยหนึ่ง.. เพื่อจะให้ดำรงชีวิตนี้เพื่องานอันนี้ไง เพื่องานที่เราจะเอาชนะตัวเอง ถ้าจะเอาชนะตัวเองขึ้นมา จะเห็นตามที่ครูบาอาจารย์ท่านว่าเลย

สิ่งต่างๆ ที่ครูบาอาจารย์วางไว้ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้เป็นข้อวัตรปฏิบัติ สิ่งนี้เป็นประโยชน์ทั้งนั้น คุณ คุณอย่างพาหนะที่เขาใช้กัน มันมีส่วนประกอบต่างๆ ตั้งมากมายเลย มันขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปบางอย่างมันก็ไปไม่ได้ รถถ้าขาดบางอย่างขาดสิ่งที่ไม่จำเป็น มันก็ยังไปได้อยู่นะ แต่การไปอย่างนั้นมันไม่ปลอดภัย

นี่ก็เหมือนกัน ในวัตรปฏิบัติของครูบาอาจารย์เรา สิ่งใดที่ทำงานไปแล้ว ทำเพื่อใครทั้งนั้นละ มันทำขึ้นมาเพื่อตรวจสอบใจเรา ส่วนประกอบให้มันครบ รถมันวิ่งไปมันก็ปลอดภัยใช่ไหม

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติ จากข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา จากหัวใจของเรา ให้มันถูกต้อง ให้มันดีงาม ถ้ามันถูกต้องมันดีงามขึ้นมา มันก็เป็นประโยชน์กับเรา สิ่งที่เป็นประโยชน์ ประโยชน์กับใคร ประโยชน์ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันประพฤติปฏิบัติ สิ่งนี้มันเป็นเครื่องดำเนิน เวลาครูบาอาจารย์ของเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันจะรู้ได้อย่างไร มันจะรู้ได้ด้วยเครื่องมือดำเนินนะ ธรรมและวินัย ถึงกราบ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม กราบธรรมเพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ ก็ตรัสรู้ธรรมอันนี้ แล้วครูบาอาจารย์ของเรา สิ่งใดที่เป็นธรรมนะ หมอบเลย ขอมธรรม ไม่ยอมกิเลส ! ไม่ยอมกับโลก ! โลกเป็นใหญ่มาจากไหน มันจะมีประโยชน์อะไรขึ้นมา เพราะโลกนี้ทุกคนก็มีค่าเท่ากัน กิเลสของโลกมีค่าเท่ากัน แต่ธรรมมันอยู่ที่ไหนบ้าง ธรรมไม่มีในหัวใจของสัตว์โลกเลย แล้วเวลาแสดงธรรมขึ้นมา มันแสดงธรรมด้วยการประทุษร้ายใจ

ด้วยการประทุษร้ายคือ การหวัง การคาด การหมาย การกล่าวดู๋ มันไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา ความจริงจากหัวใจเห็นใหม่ ถ้าใจเป็นความจริงแล้ว มันจะผิดพลาดออกมาจากใจได้ไหม ใจที่มันรู้ๆ อยู่ เป็นอกุศลมันเกิดจากใจดวงนั้นไม่ได้ ถ้าเกิดจากใจดวงนั้น เพราะมันเสวยอารมณ์ จิตนี้มันเสวยอารมณ์ จิตเสวยความคิด

ความคิดมันมาจากไหน ? ความคิดมันมาจากหัวใจที่สะอาดบริสุทธิ์ มันก็เป็นความคิดที่สะอาดบริสุทธิ์ที่เป็นประโยชน์ใหม่ แต่ประโยชน์ขึ้นไป มันออกไปแล้ว เป็นประโยชน์ใหม่ ถ้าไม่เป็นประโยชน์ ก็กักไว้ ไม่ให้ออก หยุดไว้แค่นี้ แต่ถ้าถึงเป็นประโยชน์ปล่อยเลย ปล่อยออกไป มันก็เป็นการชำระล้าง

ธรรมชาติเวลาออกมาจากใจที่สะอาดบริสุทธิ์นะ คุณ ดูเหมือนเห็นใหม่ เหมือนที่น้ำสะอาดบริสุทธิ์ออกมา เวลาเขื่อนออกมาน้ำมันก็แรง เขาเอามาปั่นไฟฟ้าใช้ประโยชน์ด้วย แล้วเวลามันไม่เป็นประโยชน์ มันทำลายคนอื่นละ ถ้ากิเลสมันไม่เป็นประโยชน์ มันทำลายคนอื่นนะ นี่ใจก็เหมือนกัน กิริยาเหมือนกัน แต่ผลประโยชน์ต่างกัน ผลประโยชน์ที่เราได้รับนี้ต่างกัน สิ่งที่มีมันเป็นคุณประโยชน์กับเรา แล้วมันซึ่งใจมากนะ

ถ้าในการประพฤติปฏิบัติไปถึงจุดหนึ่ง เรารู้ธรรมขึ้นมา กราบแล้วกราบอีก คุณพระสารีบุตรกราบพระอัสสชิตลอด พระอัสสชิเป็นผู้แสดงธรรมให้พระสารีบุตรได้ บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน แล้วยังบอกว่า ถ้าจะประพฤติปฏิบัติให้ไปहांค้สมเด็จ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า คุณอันนี้มันฝังใจ กราบตลอด ถ้าพระอัสสชิอยู่ทางทิศไหน ก่อนนอนต้องกราบไปทางนั้น มันซึ่งใจ มันซึ่งถึงบุญถึงคุณใจ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราประพฤติปฏิบัติใจเราเข้าถึงธรรม มันจะซึ่งถึงบุญถึงคุณนะ บุญคุณของใคร บุญคุณตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นศาสดา เป็นผู้วางธรรมและวินัยไว้ เป็นผู้ที่รื้อสัตว์จนสัตว์ไว้ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาก่อนจะออกประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ คุณ สามเณรราหุลเกิดแล้ว ละล้าละล้ง.. ละล้าละล้งนี้ทุกข์ใหม่ กว่าจะได้ธรรมวินัยนี้มานะ กว่าจะสละออกจากราชวังนะ กว่าจะออกมาค้นคว้าอยู่ ๖ ปีนะ

เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา คั่นคว่ำกับกระแสโลกต่างๆ ที่เขาประพฤติปฏิบัติกัน ตรวจสอบทดสอบมาทั้งหมดแล้ว ถึงที่สุดแล้วไม่มีใครรู้จริงเลย จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องประพฤติปฏิบัติ สยมภูตรัสรู้เองโดยชอบ

ศาสดาของเรา ครูบาอาจารย์ของเราศุขยอดมาก ประกาศตนว่าเป็นพระอรหันต์ ประกาศตนนะ สิ่งที่เป็นพระอรหันต์เพราะรู้จริง แล้วให้ถามมา

เวลาก่อนจะออกไปบิณฑบาต ตอนเช้าขึ้นมาลัทธิต่างๆ บอกว่าสิ่งที่เป็นธรรมๆ พระพุทธเจ้าปฏิเสธหมด การเกิด.. การเกิดเกิดโดยกรรม สิ่งที่จะเกิดจะประพฤติปฏิบัติขึ้นไป มันต้องเกิดจากมรรค เกิดจากการกระทำ ไม่ใช่เกิดจากการเกิด การเกิดโดยกรรม กรรมเกิดจากสภาวะกรรมพาเกิด แต่ถ้าการเกิดของอริยสังข์ ไม่ใช่กรรม เป็นกรรมดี เป็นการกระทำดี การกระทำจากงานภายใน มาจากงานภายในจนมันเป็นมรรคขึ้นมา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกสุภัททะว่า “ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล” แล้วมรรคการกระทำอย่างนี้ ในศาสนาอื่นมันไม่มีหรือ มรรคอย่างนี้ไม่มี ความเพียรชอบ งานชอบ สมาธิชอบ มีอย่างมากที่สุดก็แค่สมาธิ สมาธิมันโดยพื้นฐานนะ คุณ จะภาวนาอะไรจะลัทธิไหนแล้วแต่ ถ้าความสงบของใจเขาทำกัน ได้แก่นั่นใจ ขอให้จิตมันสงบเข้ามา ถ้าจิตสงบเข้ามานั้นคือนิพพาน ถ้าจิตสงบเข้ามา มันจะเป็นนิพพานได้อย่างไร ในเมื่อหินมันทับหญ้าไว้

ถ้าเป็นนิพพาน ทำไมมีการเกิดการตายละ ทำไมมีภวาสวะละ ทำไมมีภพละ ภพมันอยู่ที่ไหน ภพมันอยู่ที่ใจ ภพมันไม่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วเป็นภพ ถ้าเกิดเป็นมนุษย์แล้วเป็นภพนะ ตายแล้วก็สูญใจ มนุษย์นี้เกิดขึ้นมาเป็นมนุษย์ เพราะกรรมพาเกิด เกิดเป็นมนุษย์แล้วถ้าได้ทำคุณงามความดี ได้ประพฤติปฏิบัติไปถึงสิ้นสุดกิเลส จิตตัวนี้มันถึงทำลายภพ ทั้งๆ ที่ยังมีชีวิตอยู่นะ ทำลายภพตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีชีวิตอยู่

๔๕ ปี ที่เทศนาว่าการอยู่นี้ ทำลายภพตั้งแต่โคนต้นโพธิ์นั้นแล้ว เสวยวิมุตตสุข ทำลายภพแล้ว แล้วภพอยู่ที่ไหน ภพมันอยู่ที่ใจ ทั้งๆ ที่มีชีวิตอยู่ มีร่างกายอยู่ แต่ภพไม่มี ! เพราะเป็นพระอรหันต์ไม่มีภพ แต่ถ้าการทำความสงบของใจเข้ามานี้ มันภพล้วนๆ ตั้งแต่ ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน อากาสนันญายตนะ สมาบัติ ๘ สมาบัติเท่าไรก็ได้

แต่มันยังมีภพออยู่ ภพมันมีผู้เข้าผู้ออก มันมีตัวตนของมันอยู่ ตัวตนอันนี้ ถ้าเป็นฉานสมาบัติ เป็นสมาธิมันก็อยู่ได้แค่นั้น สิ่งที่เขาทำกัน เขาทำได้แค่นี้ มันไม่มีมรรคใจ

ถ้ามีมรรคขึ้นมา มันย้อนไปเห็นสติปัญญา ๔ แล้วมันเป็นไป จะถือลัทธิศาสนาใดก็แล้วแต่ สิ่งที่อยู่มานะ มันจะถือมาโดยผิดโดยถูกก็แล้วแต่ แต่ถ้ามาประพฤติปฏิบัติ ย้อนกลับมา อยู่ในศาสนาพุทธของเรา ถ้าอยู่ในศาสนาพุทธ จะกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะกราบพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เพราะ! เพราะความเห็นอันนี้มันมหัศจรรย์มาก แล้วจะกราบว่า.. รื้อค้นมาได้อย่างไร

สิ่งที่ละเอียดอ่อนจนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “พุทธปัญญา” เห็นอย่างนี้แล้วยังคิดว่าจะทำอย่างไรเลย จะสอนอย่างไรเลย แต่กว้างมาเป็นเหตุ เป็นข้อวัตรปฏิบัติ

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ แล้วย้อนกลับไปแก้ที่เหตุนั้น”

แล้วผลมันออกมาเป็นมรรคญาณ ออกมาเป็น “ช้างกระดิกหู งูแลบลิ้น” สิ่งที่ช้างกระดิกหู งูแลบลิ้น มันเกิดมาจากไหน มันเกิดมาจากที่ว่า เราหงายภาชนะ แล้วเราเอาการกระทำของเราเข้าไป แล้วเราย้อนกลับเข้ามา มันเป็นพลังงาน จิตสงบมันมีกำลังของมันนะ

คุณ เวลาคนที่มีอำนาจวาสนา ขณะจิตสงบฟังดูอะไร มันจะเห็นสภาวะแบบนั้นเลย เห็นหมดคนะ มันทะลุไปหมดเลย ทะลุไปหมดมันก็เป็นอนิจจังทั้งนั้น แต่ถ้าเราย้อนกลับมา เอาพลังงานนั้นเข้ามาเห็นกาย เข้ามาเห็นจิต เห็นธรรม แล้วมันก็วิปัสสนาของมันไป มันเป็นกำลัง นี้มรรคมันเกิดตรงนี้ เริ่มต้นมันเป็นมรรค โสดาปัตติมรรค สกิทาคามรรค อนาคามรรค แล้วความที่เป็นมรรคมันจะละเอียดอ่อนขนาดไหน

ความละเอียดอ่อนนะ จิตที่มันละเอียดอ่อน แล้วปัญญามันหมุนไป มันลึกลับ มันลึกลงไป ตั้งแต่โสดาบันนี่ตื้นๆ สกิทาคาลึกลงไป ยิ่งอนาคายังลึกลงไปนะ ลึกลงไป ลึกลงไปไม่ถึง จนคาดไม่ถึง

แต่เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติอยู่ มันก็อยู่ในหัวใจ เห็นการกระทำอยู่ เวลาการกระทำที่ถึงที่หนึ่ง ปัญญามันหมุนไปที่หนึ่ง มันจะปล่อยหนหนึ่ง แล้วถ้ากิเลสมันหลอก.. การประทุษร้ายอย่างละเอียด กิเลสตัวที่สูงๆ กิเลสตัวที่ลึกๆ กิเลสที่ละเอียดมันก็สร้าง

ภาพไว้ให้ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม ให้เราออกนอกกลุ่มนอทาง ให้้ออกนอกกลุ่มนอทาง เพราะอะไร เพราะมารมันยังมีโอกาสที่จะบังคับบัญชาได้ไง เพราะอะไร เพราะยังเกิดบนพรหม สิ่งที่เกิดบนพรหม มารยังบ้ายเบียง มารยังคอยทำ

อวิชาเจ้าวัฏจักร กับนางคันทา นางอรดี มารแต่ละชั้นแต่ละตอน ความสามารถต่างๆ กัน แล้วในการประพตปฏิบัติ สิ่งนี้จะเข้ามาทำให้เบียงเบน เบียงเบนสร้างสภาวะครูบาอาจารย์สำคัญตรงนี้ ถ้ามีความเป็นไป ในปัจจุบันนี้เทศน์ของครูบาอาจารย์มีมาก เราเทียบเคียงสิ เวลาเราทำประพตปฏิบัติไป ขึ้นตอนอย่างนี้เป็นอย่างนั้นไหม ถ้ามันไม่เป็นอย่างท่าน ไม่เป็นเพราะอะไร ถ้ามันเป็นอย่างท่าน เหตุผลเพราะอะไร

เป็นอย่างท่านต้องมีเหตุผลนะ เหตุผลหมายถึงว่า มันสมุจเฉทพาน มันเป็นอฐานะที่จะเสื่อม ถ้าไม่มีเหตุผลนะ เป็นแบบท่านๆ เหมือนเปี้ยบเลย.. นี่มารมันเบียงเบนพอเบียงเบนอย่างนั้น มันก็ว่าใช่ ว่าใช่... เดียวก็เสื่อม เสื่อมจากสิ่งที่ควรเป็นควรได้อันละเอียด แต่ไม่เสื่อมจากสิ่งที่เราผ่านมาแล้ว สิ่งที่ผ่านมาแล้วมันเสื่อมไม่ได้ เป็นอฐานะถ้ามันพิจารณาจนปล่อยวาง ขาดเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา

มรรค ๔ ผล ๔ บุคคล ๘ จำพวก ขณะที่เป็นอรหัตมรรค อรหัตตผล มันก็ยังเป็นการกระทำอยู่ สัปยุตเข้าไป ขณะกระทำนี้เป็นสัปยุตเข้าไป รวมตัวเข้าไป ทำลายเข้าไป ทำลายเข้าไป วิปยุตคลายตัวออก อรหัตมรรค อรหัตตผล เห็นใหม่ สิ่งที่เป็นอรหัตตผลเป็นการกระทำ สิ่งที่กระทำคือจิตมันมีการกระทำ สิ่งนี้เป็นการกระทำของมรรคอันละเอียด

การเดินไป ถึงจะต้องไม่ให้สิ่งที่เป็นวิชามันมาประทุษร้าย การว่าประทุษร้ายนี้มันทำแล้ว มันคาอยู่อย่างนั้น มันจะไม่ได้ผลนะ ประทุษร้ายนะ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชา อุทธัจจะการกระทำ จิตที่มันทำบ่อยๆ ครั้งเข้า มันเป็นอุทธัจจะมันเป็นสังโยชน์ตัวหนึ่ง การกระทำจากเริ่มต้น การกระทำของเรามันหนักหนาสาหัสสาครรจ์เราทุ่มเทกันขนาดไหน มันยังจับวรรค จับตอนไม่ได้ จับประเด็นไม่ถูก ก็ต้องล้มลุกคลุกคลานกันไป ล้มลุกคลุกคลานกันไปเรื่อยๆ

แต่พอปฏิบัติสูงขึ้นไป สูงขึ้นไปนะ พอปัญญามันจุดติด มันเป็นน้ำหลากน้ำป่าที่ปัญญารุนแรง เราก็ต้องขยับยังขึ้นไปจนถึงที่สุดนะ การใช้ปัญญาอย่างนี้เป็นกุกกุจะ กุก

กุจจะคือมันทำงาน งานอันนี้เป็นงานอันละเอียด งานละเอียดมันเสวยอารมณ์ สิ่งที่เสวย สิ่งที่เป็นไป สิ่งของมันจะพลิกอันละเอียด งานอันละเอียด สิ่งที่หลอกลวงอันละเอียด ปัญญาอันละเอียด นี้ความลึกมันลึกอย่างนี้

ปัญญามันไม่เหมือนกันหรอก ปัญญาแต่ละขั้นแต่ละตอนนะ ไม่เหมือนกันเลย มันลึกลึกกว่ากันมาก เพราะ! เพราะสมาธิก็ลึกกว่า สิ่งที่เป็นปัญญาก็กว้างขวางกว่า สิ่งที่ลึกและกว้างมันจะทำลายเข้าไปในภพ ในภพคือตัววิชา

สิ่งที่ทำลายตัววิชาทั้งหมด พลิกออกไปแล้ว เป็นวิมุตติ สิ่งทีวิมุตตินี้เป็นธรรม สิ่งที่เป็นธรรมเห็นใหม่ ธรรมอันนี้ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบอยู่ กราบสภาวะแบบนี้ ธรรมอันนี้จะไม่เกิดและไม่ตาย ธรรมอันนี้จะคงที่อยู่อย่างนั้น แล้วถ้าคงที่ มันก็เป็นสถานะที่เราคุยกัน เราพูดกัน นี้เป็นสมมุติ

การเทศนาว่าการต้องเป็นบุคคลาธิษฐาน พูดให้เราเห็นภาพ แล้วเราพยายามทำของเราขึ้นไป ถ้าเป็นความจริง ไซ้! ไซ้! ไซ้! จะเหมือนกันทั้งหมดเลย ความเหมือนกัน “ใจนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจ” สิ่งที่เป็นอริยสัจ ใจนี้มันกลั่นออกมาจากการกระทำ

เรากระทำของเราเองนะ เราแอบเหงื่อต่างน้ำ เราทุกข์เราร้อนของเราขึ้นมา เราสร้างสมของเราขึ้นมา แต่มันเป็นงานภายใน ถ้าพระปฏิบัติจะไม่ให้มีงานภายนอก ให้มีแต่งานภายใน มีงานนั่งสมาธิ เดินจงกรม ภavana แล้วครูบาอาจารย์ของเราเนี่ย.. ได้ข่าวจะรู้ได้ยินข่าวว่าองค์นั้นเป็นอย่างไร องค์นี้เป็นอย่างไร จะรู้ จะได้ยินข่าวตัวเอง เพราะมันเป็นสัจจะความจริง

แต่ผลงานอันเป็นวัตถุไม่มี ผลงานอันเป็นวัตถุนะ วัตถุแร่ธาตุต่างๆ ที่เขาทำกันไม่มี แต่ถ้าเราไปตื่น เราอยากมีผลงานของเรา เราอยากจะทำให้โลกรับรู้ว่า เรามีผลงานเป็นที่เขาจับต้องได้ เขาเห็นได้ เราจะไปสร้างวัตถุกันนะ แล้วก็บอกว่าสิ่งนี้เป็นงานทุกข์ งานยาก ทำลำบากมาก ต้องสั่งของ ต้องทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ มันเป็นเรื่องยาก ขนาดทำเรื่องเป็นงานของวัตถุ มันจะยากตรงไหน ถ้าเป็นงานของใจ มันไม่มีอะไรเลยที่จะให้จับต้องได้ แต่ครูบาอาจารย์จับต้องได้ ในวงการปฏิบัติจับต้องได้

“ชมมสากจจา เอตมมฺงคฺลมฺตฺตมฺ” การสนทนาธรรมเป็นมงคลอย่างยิ่ง

สิ่งที่เป็นมงคล เพราะมันพูดเป็นธรรมเป็นมงคลไ้ ในการเห็นสมณะเป็นมงคล อย่างยั้ง สมณะมีที่ประเภท ๔ ประเภท สมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ การเห็นสมณะเป็นมงคลอย่างยั้ง แล้วในการประพฤติปฏิบัติของเรา ตั้งแต่ที่กิเลสมันพาประทุษร้าย ทำให้ผิดๆ พลาดๆ แล้วเราก็จะได้ทราบสมณะของเราเอง ใจมันเป็นมณะที่ ๑ สมณะที่ ๒ สมณะที่ ๓ สมณะที่ ๔ มันเกิดจากใจเรานะ มันทำมาจากใจของเรา

เพราะใจของเรามันมีกิเลสอยู่ มันถึงหยาบช้า มันถึงทำให้ผิดพลาด พอใจมันควรแก่การงาน ใจมันเป็นมรรคขึ้นมา มันหมุนเข้าไป ทวนกระแสเข้าไปทำลายกิเลสจากใจของเรา เป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป สิ่งนี้มันเป็นครุธรรม มันเป็นครุธรรมที่เกิดขึ้นมาจากการประพฤติปฏิบัติ มันเป็นครุธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ค้นคว้ารู้สัตว์ขันธ์สัตว์ เพื่อให้เราพ้นจากกิเลส

แล้วเราก็มีอำนาจาสนา ประพฤติปฏิบัติของเรา แล้วเราก็รู้สัตว์ขันธ์สัตว์ รู้สัตว์ตัวนี้ ตัวของเราเองนี่มันเป็นสัตว์ป่า มันเป็นผู้ข้อง ข้องกับความโลภ ความโกรธ ความหลง แล้วเรารู้มันทำลายมัน ทำลายมันออกจากใจนะ เราก็รู้สัตว์ขันธ์สัตว์ของเรา ถ้าสัตว์ตัวนี้มันพ้นนะ พ้นจากวิญญูเห็นใหม่ เราก็มีกิจจัญญาน เรามีวิถีการ เราก็จะไปรู้สัตว์ขันธ์สัตว์ต่อไป

พรหมจรรย์นี้ปฏิบัติเพื่อใคร ? ไม่ได้ปฏิบัติเพื่อจะเป็นครุของใคร ไม่ใช่ปฏิบัติเพื่อจะแก้ลัทธิใด ไม่ใช่ปฏิบัติเพื่อใครทั้งสิ้น เราต้องปฏิบัติเพื่อใจของเราก่อน เพราะมันเป็นงานที่หนักหนาสาหัสสาครรจ์ อย่าให้สิ่งใดเบี่ยงเบนไป ให้การกระทำของเราออกนอกถุ่่นอกทาง

งานของเราคืออยู่ที่ภาวสวะ อยู่ที่ภพ อยู่ที่ใจ เราต้องทุ่ม่การกระทำ และรวบรวมในมรรคญาณของเรา ทุ่ม่เข้าไปที่ในหัวใจของเรา ถ้าเราชำระในหัวใจของเราหมดแล้ว งานเราเสร็จสิ้นแล้ว เราถึงจะเป็นผู้ชี้แนะเขา งานของเราเสร็จสิ้นแล้ว มันถึงจะเป็นประโยชน์ของเรา เป็นประโยชน์ของเราด้วย แล้วจะเป็นประโยชน์กับหมู่คณะ แล้วมันจะเป็นประโยชน์กับโลก เอวัง